

УДК 551.72/73+56:57+069.01(477)(091)

Здобутки Володимира Гриценка у стратиграфії, палеонтології, палеоекології та в галузі охорони геологічної спадщини

Марія Решетник, Ксенія Руденко

Національний науково-природничий музей НАН України (м. Київ)

The achievements of Volodymyr Grytsenko in stratigraphy, paleontology and paleoenvironments and in the field of the geoheritage. — M. Reshetnik, K. Rudenko. — This paper is about the achievements of V. P. Grytsenko in scientific and pedagogical activity, his discoveries in the field of paleontology and stratigraphy. He is member of Paleontological society under protection of National Academy of Sciences of Ukraine. There are represented main biographical data deals with Volodymyr Grytsenko. The information of V. P. Grytsenko's scientific articles, books, atlases, textbooks, materials of reports at conferences, publication in foreign languages are given. Volodymyr is described as field geologist who known in the scientific assembly in Ukraine and abroad. He is a teacher and mentor of youth. His museum works and achievements in this area are described. The scientist represents Ukrainian geologists in International Committee on Conservation of Geological Heritage. His citation index is $h = 7$, $i_{10} = 6$ in Google Scholar. The books and papers were read more then two thousand readers. In 2017 Volodymyr Grytsenko is 70 years old and 45 years from the beginning of his scientific activity, that were the reason to compile this essay.

Key words: Ediacaran, Paleozoic, geological sights, paleontology, museology.

Вступ

Володимир Петрович Гриценко є визнаним фахівцем-геологом зі значним багажем знань в області фундаментальної та практичної геології, автором низки палеонтологічних відкриттів. Його постійна робота з організації польових експедицій та підготовки видовищних музейних експозицій є яскравим прикладом плідного служіння науці. Як викладач, він підготував чимало фахівців, які працюють за фахом в Україні та за кордоном. Його студенти у подальшому захистили наукові дисертації. Він близько 20 років є головою Київського відділення Палеонтологічного товариства при НАН України, є членом Європейської асоціації зі збереження геологічної спадщини (ПроГЕО). Дослідник відомий завдяки роботам у галузі палеонтології силуру та венду України. Інші напрямки досліджень ученого — стратиграфія, фаціальний аналіз, охорона геологічної спадщини України. Тематика наукових досліджень — палеогеографія та створення фаціальних моделей венду, силуру та нижнього девону; палеонтологія кишковопорожнинних силуру та раннього девону; екстратиграфія силуру та раннього девону.

Мета роботи — висвітлити основні віхи у біографії та творчому шляху Володимира Петровича Гриценка та узагальнити найголовніші відомості про його наукові здобутки.

Початок: родина, навчання

Народився Володимир Гриценко 1947 р. на Далекому Сході, у місті Уссурійськ, в родині учителів. Батьки — Петро Йосипович (історик) та Наталя Семенівна (філолог) — закінчили Харківський педагогічний інститут. Батько був із багатодітної заможної селянської родини з с. Очеретяне (тепер Нова Олександрівка) Сахновщинського району Харківської області, а мати — з родини залізничника в м. Люботин під Харковом. Після отримання освіти вони працювали вчителями сільської школи села Срібне (Срібненський район) Чернігівської обл. У 1938 р. у родині Гриценків народилася донька (померла у 2 роки від кошляку), у 1940 р. — син Владислав, Володя був наймолодшим.

Correspondence to: Maria Reshetnyk; National Natural History Museum NAS of Ukraine; Bohdan Khmelnytsky St. 15, Kyiv-30, 01601 Ukraine; e-mail: reshetnyk@bigmir.net

Друга світова війна торкнулася родини повною мірою. Батько після коротких курсів отримав офіцерське звання. Брав участь у «Фінській кампанії», воював на Ладозі, «пройшов» багато фронтів і після боїв за звільнення Європи від фашизму його «перекинули» на східний фронт, у Маньчжурію, де в складі Радянських військ воював з окупаційною японською Квантунською армією. А після закінчення війни залишився в Порт-Артурі (тепер Дайрен).

У 1941 р. мати з сином Владиславом була евакуйована зі Срібного в м. Джамбул (Казахстан, нині м. Тараз). Після завершення бойових дій вони переїхали до батька в Уссурійськ, де й народився Володимир. Через рік старшого Гриценка з родиною відрядили на військову базу до Порт-Артуру.

Коли Володимирі було 5 років, родина Гриценків повернулася до України, у м. Київ. Згодом батько іде у відставку і починає викладати історію в Київському інституті культури імені О. Корнійчука, а згодом у «Харчовому» інституті. Мати у Києві працювала в ательє вишивальниці. До 8-го класу Володимир навчався у школі № 88. У Печерському районі була побудована нова 171 школа, у яку було переведено учнів 8–11 класів з частини шкіл цього району. Тепер це Києво-Печерський ліцей № 171 «Лідер».

У зв'язку з шкільною реформою було впроваджено політехнічне навчання. В новій школі готували оптиків, токарів, машиністів баштових кранів, вихователів у дитячих закладах. В той час цехи заводу «Арсенал» були навчальною базою школярів району, де Володимир отримав кваліфікацію токаря II розряду.

Гриценкові університети

Після закінчення школи Володимир за значного конкурсу (понад 5 осіб на місце) з першого разу поступив до Київського держуніверситету ім. Т. Г. Шевченка на геологічний факультет, де й навчався з 1965 до 1970 рр. Під час навчання в університеті зацікавився палеонтологією, успішно поєднуючи її вивчення з поглибленим опануванням інших геологічних дисциплін. Навчаючись, він одночасно займався громадською роботою, студентською наукою та спортом. Був членом збірних команд факультету з волейболу, футболу, гандболу, легкої атлетики, плавання, греблі та баскетболу (досі не полишив баскетбол — член ветеранської команди).

Перші й найяскравіші події, які визначили подальші наукові інтереси, — це навчальні практики та робота колектором у Придністровській експедиції факультету. Після першого курсу відбулася маршрутна навчальна практика (1966 р.) від Києва до Карпат, далі — Закарпаття, Молдова, Одеса, Сімферополь. Обстановка була спартанською: 75 студентів розташовувалися на лавках чотирьох вантажно-пасажирських таксі в кузовах з тентами; спальні мішки, палатки, ночівля біля води, їжу готували самі, на дровах. Це було значне випробування і ґрунтовне навчання польовим навичкам. Практика проходила під керівництвом доцентів В. І. Гука та Г. Ф. Виноградова.

Після закінчення практики першого курсу Володимир з кількома одногрупниками працювали у Науково-дослідному секторі університету на посадах колекторів. База Придністровської експедиції знаходилася в с. Муровані Курилівці (Вінницька обл.), а польові маршрути проходили уздовж Дністра та його приток. Молоді геологи в розрізах заміряли тріщинуватість. Саме з цієї першої роботи почалося поглиблене знайомство з геологічними об'єктами, що відслонюються по річці Дністер. На польовій базі експедиції в смт. Муровані Курилівці зберігався kern кількох десятків свердловин, в одній з них Володимир знайшов рештки коралів силурійського віку, які згодом стали основою його першої наукової публікації. У 1967 р. відбулася наступна практика з геологічної зйомки в Криму на базі університету, яка знаходилася у с. Лозове (Курці) під Сімферополем (1967 р.). Керівником був доцент В. М. Нероденко.

Готуючи першу публікацію «Два види фавозитид з уст'ївського горизонту (силур) Поділля» (Гриценко, 1972*)¹, молодий дослідник поїхав до Естонії на консультацію, де познайомився

¹ Зірочкою відмічено посилання на публікації, бібліографія яких наведена у повному списку публікацій дослідника на сайті ННПМ: http://museumkiev.org/upload/scientist/gritsenko_praci.pdf.

із науковцями з Інституту геології АН Естонії (Д. Л. Кальо, Е. Р. Клааманном, Х. Е. Нестором та ін.). Через них він дізнався про перший Міжнародний кораловий симпозіум у м. Новосибірську 1971 р., де зав'язав контакти з академіком Б. С. Соколовим, його учнями Ю. І. Тесаковим, А. Б. Івановським та іншими дослідниками коралів, які представляли Японію, Канаду, США, Росію, Німеччину та інші країни. Всього на Першому кораловому симпозіумі було більше 100 фахівців, серед них слід згадати П. М. Семенова-Тяншанського (онук відомого географа).

Володимир Гриценко та його однокурсники згодом стали провідними геологами. Серед яких — доктори геологічних наук Олександр Балувєв (завідділом Геологічного інституту РАН, м. Москва), Михайло Красножон (заступник директора УкрДГРІ), Олег Соколовський† був провідним геофізиком (Укргеофізика), Георгій Лисиченко† (директор Інституту геохімії доквілля НАН України); кандидати геол.-мін. наук Володимир Бугаєнко (працював вченим секретарем Інституту геохімії та УкрДГРІ), Віталій Калінін (екс-заступник директора Геологічної служби України), Володимир Палій (начальник Управління кадрів НАН України), Олег Котляр (ст. н. сп. відділу стратиграфії палеозойських відкладів ІГН НАН України) та ін. Дружні стосунки студентів, повага викладачів, відповідальне ставлення до навчання стали запорукою високого рівня підготовки випускників. Викладачі вважали цей курс (1965–1970 рр.) одним з найсильніших на геологічному факультеті. Випускники роз'їхалися по всіх усюдах (від Вірменії та Казахстану до Камчатки). «Камчадал» А. А. Матвієнко займав керівну посаду в Управлінні екології краю (тепер його радник).

Після захисту дипломної роботи, В. П. Гриценко отримав направлення до наукової групи, а згодом Проблемної лабораторії геологічного факультету, брав участь у наукових експедиціях на Поділля, Башкирію та Південний Казахстан; допомагав вести практичні заняття професорам О. Л. Ейнору та В. С. Заїка-Новацькому, доценту В. М. Нероденку.

В ті часи (1960–90-ті роки) геологічна галузь була однією з провідних у народному господарстві країни. В Україні було Міністерство геології та мережа геологічних управлінь, експедицій та партій. Зв'язок з виробничими організаціями дозволив ученому зібрати унікальну колекцію викопних кишковопорожнинних з відкладів ордовіку, силуру та нижнього девону України, Молдови, Білорусі та Естонії. Навіть геологи з Магаданського геологічного управління направляли йому на визначення зразки коралів. Львівські геологи офіційним запрошенням залучили його до вивчення профілю свердловин у Волинській області, де кернаві матеріали та зразки коралів підтвердили гіпотезу геофізиків про наявність там силурійського бар'єрного рифу (Гриценко, 1977*).

Узагальнення отриманих даних дозволили молодому досліднику захистити дисертацію на тему: «Корали силуру Поділля та їх стратиграфічне значення» (Гриценко, 1980; керівник — проф. О. Л. Ейнор). У подальшому він розвиває цей напрям, охоплюючи весь західний схил Українського щита та прилеглі регіони. Значний обсяг досліджень В. П. Гриценко виконав разом із колегами з ІГН НАН України, з якими було розроблено стратиграфічні схеми для кембрію, ордовіку, силуру та нижнього девону України (Гриценко та ін., 1987).

За порадою колег В. О. Ситової (Санкт-Петербурзький університет) та О. Б. Бондаренко (Московський університет) Володимир став більше уваги приділяти палеобіологічним особливостям (тафономії, фаціальному аналізу, мінливості коралів та їх місцю в древніх угрупованнях), що знайшло місце в публікаціях (Гриценко та ін., 1990*). Колеги з Естонії залучили В. П. Гриценка до участі у Міжнародному проекті геологічної кореляції під назвою «Екостратиграфія», що вилилося у низці публікацій (Гриценко та ін., 1986* та ін.), а згодом і участю у підготовці колективної монографії (Grytsenko et al., 1999). В рамках міжнародного проекту Державного фонду фундаментальних досліджень велися роботи з вивчення та ревізії викопних організмів венду (едіакарію), зокрема разом із представниками школи академіка Б. С. Соколова з Палеонтологічного інституту РАН (Іванцов та ін., 2015). Гриценко співпрацює із закордонними колегами, що також знайшло відображення у низці публікацій (Motus, Grytsenko, 2007; Kaljo et al., 2007; Grytsenko, 2010*; Ivantsov et al., 2014).

Наукова робота та здобутки

Значна частина здобутків Гриценка В. П. пов'язана із стратиграфічними дослідженнями в Україні, Молдові та Білорусі (Цегельнюк та ін., 1983; Гриценко, 1998*; 2004*; 2014; 2016). До найголовніших доробок необхідно віднести дослідження у галузі палеобіології та біостратиграфії венду та силуру Поділля (Гриценко, 1980; 2003; 2007), палеоекології коралів силуру (Гриценко, 1987*). Ним описані нові види відбитків та слідів вендобіонтів (Grytsenko, 2016), нові види і роди коралів силуру (Кадлец, Гриценко, 1993; Grytsenko, 2014). Не менш значимими є й дослідження силурійських угруповань бентосних тварин — коралів, строматопорат тощо (Гриценко, 1972*; 1980; 2016; Grytsenko, 2007; 2014); визначені фаціальні особливості розповсюдження коралів в силурі Волино-Поділля (Гриценко, 1998*) та їхні палеоекологічні ознаки (Гриценко, 2008*), фаціальні особливості розрізів лозівських верств венду (Гриценко, 2015*).

До переліку найголовніших здобутків належить літологічне узагальнення «Формации силура и нижнего девона западного склона Украинского щита» (Гриценко, 2002*). У сферу його інтересів потрапила подійна стратиграфія (Гриценко, 1997). Він першим в Україні оголосив новий напрямок заповідної справи в Україні — створення геопарків (Гриценко, 2004*), і разом із колегами розробив класифікацію геологічних пам'яток України (Гриценко та ін., 1995), описав проблеми охорони геологічної спадщини в Європі (Гриценко, 2003) та в Україні (Гриценко та ін. 1994*; Гриценко, 2003; 2004; Grytsenko et al., 2012*). В роботах В. П. Гриценка висвітлено проблеми вибору, охорони та моніторингу геологічних пам'яток (Гриценко та ін., 1995; Гриценко, 2002; Grytsenko, 2003). Одночасно приділено увагу сучасним геологічним процесам та їхнім екологічним проявам та небезпекам (Гриценко, 2006; Гриценко та ін., 2013; Тустановська, Гриценко, 2014).

За матеріалами власних досліджень, фондовими звітами та опублікованими роботами розрахував геологічну швидкість нагромадження осадків західного схилу Українського щита у фанерозойських басейнах від венду до раннього девону включно (Гриценко, 2006). Він дослідив розповсюдження коралів силурійського шельфу Поділля, яке наведено в низці робіт і зокрема (Grytsenko, 2007), де доводиться теза про фаціальну залежність (глибина басейну, характер ґрунту, клімат тощо) коралів та інших бентосних істот. Ним досліджені корали у мілководних фаціях (Гриценко, 1987) та швидкість їх росту (Гриценко, 2004), на прикладі Волино-Поділля доведена наявність рифових екосистем силуру (Гриценко, 1995) та визначені палеоекологічні особливості коралів (Гриценко, 2007, 2008). В. П. Гриценко вивчав геологічну історію території України на ярузькому та малиновецькому (Гриценко, 1993 а*, 1993 б*) та пржидольському етапах (Гриценко, Константиненко, 2011*). На основі власних стратиграфічних, літологічних та палеоекологічних досліджень ним розроблено фаціальну модель силурійського шельфу західного схилу Українського щита (Гриценко, 2003*).

З колегами з Естонії Володимир Петрович познайомився зразу після захисту диплому і підтримує з ними співпрацю й дотепер в рамках договору про наукове співробітництво між академіями наук Естонії та України. У цій співпраці видано декілька статей у міжнародних журналах з високим рейтингом (Kaljo et al., 2007; Motus, Grytsenko, 2007). Тричі В. П. Гриценко керував спільними польовими експедиціями та геологічними екскурсіями в Україні (рис. 1, 2) та брав участь в експедиції Геологічного інституту Талліннського технологічного університету на о. Саарема, під час якої зібрав колекцію коралів та брахіопод силуру. Працював в палеонтологічних фондах цього інституту, де знайомився з колекціями викопних решток венду та нижнього палеозою з метою стратиграфічної кореляції розрізів силуру Естонії (о. Сарема) та України (Поділля).

У препринті «Сообщества бентоносных организмов силура и нижнего девона Подолии» (Гриценко, 1987*) описано біотичні угруповання, поширені у силурійський час на території Поділля, в залежності від глибини та гідродинамічної активності басейну. В подальшому ця

Рис. 1. Експедиції, геологічні конференції: 1 — геологічна екскурсія Міжнародної конференції. Відслонення Пржидольського ярусу силуру, с. Дзвенигород, 2011 р.; 2 — під час маршруту Дністром за спільним з естонськими колегами проектом, 2006 р.; 3 — Міжнародний симпозиум у м. Барі (Італія, 2012 р.) разом з представницею Туреччини Джулією Інанер біля його постеру; 4 — Ісландія, кальдера вулкану Віті в долині пустоти Ісландії, 2014 р. Всі світлини з особистого архіву В. П. Гриценка.

Fig. 1. The field trips and conferences: 1 — V. P. Grytsenko conducts a geological field trip to the International Conference. The outcrops of the Przydolian stage of Silurian, near Dzvenyhorod village, 2011; 2 — V. P. Grytsenko at the Dnister field trip as a part of the project with the Estonian colleagues; 3 — on International Symposium in Bari (Italy, 2012) near his poster with Turkey's colleague Julia Inaner; 4 — Iceland, the caldera of the Viti volcano in the valley of the Icelandic emptiness, 2014. All photos from the personal archive of V. P. Grytsenko.

Рис. 2. Палітурки п'яти з 160 публікацій В. Гриценка.

Fig. 2. Covers of 5 from 160 publications of V. P. Grytsenko.

робота у розширеному вигляді видана в Кембриджському університеті як розділ монографії у серії «Світова та регіональна геологія» (Grytsenko et al., 1999). З перших кроків своєї наукової діяльності В. П. Гриценко помітив і надалі вже як зрілий науковець підкреслював геологічну та пов'язану з нею палеонтологічну різноманітність розрізу венду — нижнього палеозою на Дністрі, що знайшло відображення в його роботах (Гриценко, 2008, 2016, 2017 а*, 2017 б*).

З початку 2000-х завдяки кооперації з представниками наукової школи академіка Б. С. Соколова фокус уваги В. П. Гриценка сконцентрувався на розрізах венду та його викопних рештках. Їздили в поле разом з Д. В. Гражданкиним за проектом, фінансованим Природничою агенцією з Великої Британії, після працювали кілька сезонів разом з А. Ю. Іванцовим. Як результат було описано розрізи, їхнофосилії та відбитки проблематичних істот — «вендобіонтів» (Grytsenko, 2010, 2014, 2016; Ivantsov et al., 2014; Иванцов та ін., 2015).

Значний етап діяльності В. П. Гриценка пов'язаний з Геологічним факультетом Київського університету імені Т. Шевченка (КНУ), де він навчався, а через 17 років викладав. Серед помітних подій того часу були читання курсу «Палеонтологія» (Гриценко, 2004) та «Вчення про фації», проведення геологічних практик студентів в Каневі та в Криму (Тустановська, Гриценко, 2014)². На основі власних досліджень В. П. Гриценко розробляє пропозиції щодо розвитку геологічного туризму в Україні (Grytsenko, 2008; Гриценко, 2012; Grytsenko, Kyselevich, 2012*) та створення геопарків (Гриценко, 2004; Гриценко, Палий, 2016).

Один із важливих напрямків наукової роботи В. П. Гриценка — геологічна музеологія. Тут він також проявив себе як допитливий дослідник, що не цурається рутинної музейної роботи. Ним у цей період разом із колегами написано важливі статті, зроблено неодноразові виступи на конференціях, підготовлено нові експозиції та модернізовано старі, бере участь в описах важливих колекцій, що зберігаються в музеї (Паталаха, Гриценко, 2010*; Паталаха та ін., 2010*; Русько, Гриценко, 2010*; Паталаха та ін., 2013*). Він веде роботу із залучення монографічних колекцій до музейних фондів (Гриценко, 2015 б*; Гриценко, Шевела, 2017*).

Музейна науково-дослідна робота

Володимир Петрович працює в геологічному відділі ННПМ (тоді ще ЦНПМ) з грудня 1980 р. Виконував низку госпдоговірних та держбюджетних тем, як у складі відділу, так і самостійно. Володимир Петрович частину своїх інтересів присвятив вивченню та збереженню геологічних пам'яток України (рис. 1. 3). Брав участь у виконанні проектів Міжнародного союзу геологічних наук та Європейської асоціації по збереженню геологічної спадщини (ПроГЕО). Відібрано та описано стратиграфічні геологічні пам'ятки у Хмельницькій, Тернопільській та Чернівецькій областях (Геологические..., 1985, 1987). Однією з найбільш значущих робіт 1980-х стало створення путівника «Силур Подолии», який видано до Міжнародного симпозиуму зі стратиграфії силуру (Цегельнюк та ін., 1983). Плідними були й роботи в зоні затоплення водосховища Дністровської ГЕС та договірні роботи з вивчення свердловин на Поділлі та Волині, в Молдові та Білорусі.

Втілення в музейне життя накопиченого досвіду відбулося при виконанні відділом «Геологічний музей» ННПМ державної теми на 2008–2011 рр. «Природні геологічні пам'ятки України та їх представлення в експозиціях Національного науково-природничого музею НАН України. Оптимізація експозиційних та фондів колекцій Геологічного музею». Протягом 2010–2013 рр. у відділі за участі Володимира Петровича були організовані і проведені конференції і семінари різного рангу (рис. 1, 1), які присвячені дослідженню і моніторингу геологічних пам'ятників України. Сьогодні відділ продовжує досліджувати геологічну спадщину

² Він в якості доцента кафедри загальної та історичної геології на геологічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка читав лекції з багатьох дисциплін: загальна геологія, історична геологія, вчення про фації, фаціальний аналіз, палеонтологія, методика палеонтологічних досліджень, морська геологія тощо.

України і розпочав під керівництвом В. П. Гриценка нову держбюджетну тему: «Геологічне різноманіття Волино-Подільської плити та розробка рекомендацій щодо збереження геологічної спадщини».

В музеї проводилися різноманітні наукові дослідження та експедиції. Особливо важливими виявились роботи у зв'язку міжнародними проектами «Екостратиграфія», «Границя силура та девону» та іншими; продовжувалося виконання важливих дослідницьких проектів, в тому числі у співдружності з науковцями ІГН НАН України та міжнародні проекти спільно з науковцями Греції, Росії та Естонії.

В. П. Гриченко активно працює в полі, досліджуючи відклади венду, силуру та нижнього девону, щорічно привозить з експедицій унікальні зразки та колекції, які обробляються, приносять нові відкриття і стають частиною національного надбання.

В. П. Гриченко разом з Е. О. та М. О. Ярощуками створив геологічну експозицію в Нетішинському краєзнавчому музеї (Хмельницька обл.). За сприяння адміністрації м. Нетішина були проведені експедиційні роботи, експертиза зразків та монтаж експозицій (Grytsenko, 2001*). Його запрошують інші музеї провести експертизу їхніх геологічних колекцій (НПП «Подільські Товтри», «Дністровський каньйон» та Краєзнавчий музей м. Славути). У відділі Геологічний музей ННПМ НАН України регулярно проводяться майстер-класи, тимчасові виставки тощо для зацікавлених відвідувачів різного віку; проходять тематичні лекції присвячені різним проблемам геології та палеонтології.

Володимир Петрович — співорганізатор та учасник багатьох міжнародних конференцій та симпозіумів (рис. 1, 1, 3). Він є редактором Вісника ННПМ НАН України за розділом «Геологія», бере участь в роботі редколегії «Палеонтологічного збірника» Львівського національного університету імені Івана Франка. В Музеї консультує художників і макетників, які створюють діорами в геологічному та палеонтологічному відділах. Це такі роботи, як «Карбонівий ліс» (худ. В. В. Колочко та М. І. Островський) та художні фризиди в залі «Геологічна історія території України» (художник-анімалист Г. Н. Глікман). В. П. Гриценка часто запрошують провести тематичні екскурсії музеєм по геологічній, палеонтологічній та зоологічній тематикам.

У вільний час він активно подорожує з метою ознайомлення геологічними дивами (рис. 1, 4), палеонтологією, культурою, архітектурою та історією країн Європи, Азії, Африки. Під час подорожей та наукових експедицій за кожної можливості збирає зразки для поповнення колекцій музею. Він привіз зразки вулканічних утворень з вулканів Італії (Везувій, Етна), Ісландії та зразки вапняків кембрію з Марокко. Нові знахідки демонструються на виставках нових надходжень, а особливо цінні — поповнюють експозиції та фонди.

Біографічні віхи

Творчий шлях В. П. Гриценка можна розділити на 4 періоди:

1970–1980. Робота в НДС та проблемній лабораторії геологічного факультету КНУ. За цей час молодий дослідник опублікував 9 статей, тез, автореферат та рукопис дисертації. У травні 1980 р. захистив дисертацію.

1980–1997. Робота у Геологічному музеї ЦНПМ ІГН АН УРСР (згодом ННПМ НАН України). За цей час дослідником опубліковано 33 статті, зроблено доповіді на конференціях та міжнародних симпозіумах стосовно палеонтології та стратиграфії, екостратиграфії та геології коралових рифів силуру Поділля.

1997–2014. Володимира Петровича запросили читати лекції в рідному університеті (КНУ). В цей же період почалося співробітництво з Європейською асоціацією з охорони геологічної спадщини (ПроГЕО). За його ініціативи та за підтримки Геологічної служби України проведені міжнародні симпозіум (2006) та конференція (2011). Оприлюднені близько 90 публікацій. Започатковано дослідження з підготовки до музеєфікації унікального місцезнаходження відбитків й слідів життєдіяльності вендських тварин біля с. Бернашівка.

2014 – дотепер. Після закінчення читання лекцій за контрактом в університеті особливо плідними виявилися роки роботи в ННПМ НАН України на посадах заступника та завідувача відділу геології. У цей час виконувалися й виконуються як міжнародні наукові проекти, так і важлива рутинна музейна робота. Для цього періоду характерні колективні публікації, яких опубліковано 13 із загальом 26.

Редакційна робота та наукометрія

Володимир Петрович є членом редколегії «Вісника ННПМ» (з 2018 як *Geo&Bio*) і відповідальним редактором всього циклу геологічних статей. Фактично за його активної участі йде залучення авторів і членів редколегії і наповнення портфелю редакції, а також налагодження роботи з наукового рецензування рукописів та їх редагування.

За наукометричними сайтами рейтинг нашого колеги є доволі високий: його досягнення зазначені індексом цитування $h = 7$, $i_{10} = 6$ за Google Scholar.

За рейтинговими даними ResearchGate, досягнення В. П. Гриценка визнано вищими, ніж у 40 % зареєстрованих членів цієї наукової спільноти.

Післямова

Приклад Володимира Петровича засвідчує, що активна життєва позиція та участь у найрізноманітніших подіях, акціях та проектах додають йому нових сил. Наш ювіляр має багатий резерв для подальшої музейної роботи заради геологічної науки та виховання нового покоління науковців.

Подяки

Автори висловлюють щирю вдячність редакторам статті Ігорю Загороднюку, Марині Коробченко та Золтану Баркасі за слушні зауваження та кропітку працю з підготовки її до публікації.

Література

- Гриценко, В. П. 1980. *Кораллы силура западного склона Украинского щита и их стратиграфическое значение*: Автореф. ... канд. геол.-мин. наук. Киев: КУТШ: 1–24. [Grytsenko, V. P. 1980. *The Corals of Silurian of Western Slope Ukrainian Shield and their Stratigraphic Importance*. Autoref. Cand. Diss. Geol.-Min. Sciences. KUTSh, Kyiv, 1–24. (In Russian)]
- Гриценко, В. П., А. А. Ищенко, Л. И. Константиненко. 1986. Опыт реконструкции яругских и малиновецких (силур Подолии) донных сообществ. *Теория и опыт экостратиграфии*. Валгус, Таллин, 73–79. [Grytsenko, V. P., A. A. Ischenko, L. I. Konstantinenko. 1986. The Case of Reconstruction Yaruga and Malynivtsy (Silurian of Podolia) Benthos Communities. *The Theory and Experience of Ecostratigraphy*. Valgus, Tallinn, 73–79. (In Russian)]
- Гриценко, В. П. 1986. Распространение органогенных построек в разрезах силура Вольно-Подолии. *Фанерозойские рифы и кораллы СССР*. Наука, Москва, 209–211. [Grytsenko, V. P. 1986. The Widespread Organic Buildings in Sections of Silurian Volyn' and Podillia. *Phanerozoic Reefs and Corals of the USSR*. Moscow: Nauka: 209–211. (In Russian)]
- Гриценко, В. П., А. А. Ищенко, Ю. О. Русько, В. І. Шевченко. 1995. *Геологічні пам'ятки природи України: Проблеми вивчення, збереження та раціонального використання*. ЦНПМ НАН України, Київ, Препринт 95.1. 1–61. [Grytsenko, V. P., A. A. Ischenko, Yu. O. Rousko V. I. Shevchenko. 1995. *Geological Nature Monuments of Ukraine. The Problems of Studying, Conservation and Rational Using*. TsNPM NAS of Ukraine. Kyiv, Preprint 95-1: 1–61. (In Ukrainian)]
- Гриценко, В. П. 2004. *Палеонтологія. Навчальний посібник*. ВПЦ Київський університет, Київ, 1–264. [Grytsenko, V. P. 2004. *The Paleontology. Tutorial for Students*. Kyiv University, Kyiv, 1–264. (In Ukrainian)]
- Иванцов, А. Ю., В. П. Гриценко, В. М. Палий и др. 2015. *Макрофоссилии верхнего венда Восточной Европы. Среднее Приднестровье и Волынь*. Москва, ПИН РАН, 1–75. [Ivantsov, A. Yu., V. P. Grytsenko, V. M. Paliy & al. 2015. *Upper Vendian Macrofossils of Eastern Europe. Middle Dniester Area and Volynia*. Moscow PIN RAS, 76–123. (English part of bilingual edition)]
- Кадлец, Н. М., В. П. Гриценко. 1993. Дослідження роду *Rhegmaphyllum* Wedekind, 1927 засноване на матеріалах з силуру Поділля. *Палеонтологічний збірник*. Львів, **29**: 19–28. [Kadletz, N. M., Grytsenko, V. P. 1993. The Investigation of Genus *Rhegmaphyllum* Wedekind, 1927 Based on Materials from Silurian of Podillia. *Paleontological Collection*. Lviv. **29**: 19–28. (In Ukrainian)]

- Тустановська, Л. В., Гриценко, В. П. 2014. Дослідження сучасних рухів у геосайтах «Канівських дислокацій» з використанням ГІС. *Вісник Національного науково-природничого музею*. **12**: 3–11. [Tustanovska, L. V., V. P. Grytsenko. 2014. The Investigation of Modern Movements in the Geosites of “Kaniv Dislocations” with using GIS. *Proceedings of National Natural History museum*. **12**: 3–11. (In Ukrainian)]
- Цегельнюк, П. Д., В. П. Гриценко, Л. І. Константиненко и др. 1983. *Силур Подолли. Путеводитель экскурсии*. Наукова думка, Киев: 1–224. [Tsegelnjuk, P. D., V. P. Grytsenko, L. I. Konstantinenko et al. 1983. *The Silurian of Podolia: A Guide to the Excursion*. Naukova dumka, Kyiv, 1–224. (In Russian and English)]
- Grytsenko, V., A. Istchenko, L. Konstantinenko, P. Tsegelnjuk. 1999. Animal and Plant Communities of Podolia. *Paleocommunities: A Case Study from the Silurian and Lower Devonian*. Ed. by A. Boucot et J. A. B. Lawson. Cambridge University Press, New York, 462–487.
- Grytsenko, V. P. 2003. The Geosite Candidate in Ukraine: Dniester River Valley. *Geological Heritage Concept, Conservation and Protection Policy in Central Europe*, 24–26.
- Grytsenko, V. 2007. Distribution of Corals on the Silurian Podolian Shelf. *Fossil Coral and Sponges*. Öster. Akad. Wiss., Schriftenr. Edwiss. Komm., Wien, **17**: 185–198.
- Grytsenko, V. 2008. Geological Tourism in Ukraine — First Steps and Modern Perspectives. *Geotourism and Mining Heritage*. Forth International Conference “Geotour 2008”, 26–28 June. Krakow, Poland, 22–23.
- Grytsenko, V. 2010. New Discovery of Vendian Fossils is Reason for Creation “Mourafa”. *Geological Park*. International Conference in Hagen: Session A6: Geoparks (May, 2010), 50–51.
- Grytsenko, V., Anastasia Kyselevich. 2012. Scientific Tourism and Geological Excursions along Dniester River valley. *Geol. dell’Ambiente Bari*, Italy, 24–28 September: 180–181. (ISSN 1591-5352).
- Grytsenko, V., Ksenia Rudenko, V. Stetsyuk, 2012. Ukraine. *Geoheritage in Europe and its Conservation*. Wimbledon, W. A. P. and Smith-Meyer, S. (eds). Oslo, 378–391.
- Grytsenko, V. 2014. New Species of *Rotalites* (Corals) from Silurian Pridolian Series of Volyn’ and Podillia (Ukraine). *Paleontological Review*, **46**: 133–141.
- Grytsenko, V. 2016. A New Discovery of Metazoa Imprints and Ichnofossils in the Vendian Mohyliv Suite from the Bernashivka Quarry. *Proceeding of the National Museum of Natural History*. **14**: 23–34.
- Ivantsov, A., V. Grytsenko, L. Konstantinenko, M. Zakrevskaya. 2014. Revision of the Problematic Vendian Macrofossil *Beltanelliformis* (*Beltanelloides*, *Nemiana*). *Paleontological Journal*, **48**, No. 13: 1423–1448.
- Kaljo, D., V. Grytsenko, T. Martma, M.-A. Motus. 2007. Three Global Carbon Isotope Shifts in the Silurian of Podolia (Ukraine): Stratigraphical Implications. *Estonian Journal of Earth Sciences*, **56**, No. 4: 205–220.
- Kaljo, D., T. Martma, V. Grytsenko et al. 2012. Pridoli carbon isotope trend and Upper Silurian to Lowermost Devonian chemostratigraphy based on sections in Podolia (Ukraine) and the East Baltic area. *Estonian Journal of Earth Sciences*, **61**, No. 3: 162 — 180.
- Kaljo D., V. Grytsenko, T. Kallaste et al. 2014. Upper Silurian stratigraphy of Podolia revisited: carbon isotopes, bentonites and biostratigraphy. *GFF (Journal of the Geological Society of Sweden)*, **136** (1): 136–141.
- Motus, M.-A., V. Grytsenko. 2007. Morphological Variation of the Tabulate Coral Paleofavosites cf. *collatatus* Klaamann, 1961 from the Silurian of the Bagovichka River Localities, Podolia (Ukraine). *Estonian Journal of Earth Sciences*, **56**, No. 3: 143–156.